

DAHA ETKİN BİR ÖĞRETİM İÇİN BAZI ÖNERİLER

Ho Shue HSING*

Çeviren : Gülgün DENİZLİ**

Onsekiz yıl önce öğretmenlik yaşamına başladım ve bu yıllar boyunca kafam sürekli oyalayan düşünce, öğretimi daha etkin duruma nasıl getirebileceğim düşün- cesiydi. Şimdi ingilizce öğretme konusunda benimkine benzer durumlarla karşıla- şan diğer öğretmenlere yardımcı olacak bazı şeyler söyleyebileceğimi hissediyorum. Deneyimlerimden ve düşüncemden doğan bu öneriler öğretmen ve öğrencilerin ça- lışmalarıyla ilgilidir.

ÖĞRETMENLER İÇİN YARDIMCI BİLGİLER

ÖĞRENMEDE İLĞİ UYANDIRACAK KOŞULLARI SAĞLAYINIZ

Koşullar demekle özellikle iki şeyi söylemek istiyorum:

1. Öğrencilerin rahatça duyup pratik yapabilecekleri ingilizce konuşan bir ortam,
2. Öğrencileri kendi istekleriyle öğrenmek için yönlendirecek hoş bir atmosfer.

Tümüüzün yararlanabileceği ilk kaynak bir okuma kitabındaki okuma parça- larıdır. Bunlar genellikle okuyucunun içindeki sözcükleri ayrı bir cümleden daha iyi ve sindirerek anlayabileceği açık dille yazılmış öykülerde bulunur. Bir sözcüğü söz- cük listesinden öğrenmek onu bir cümle içinde öğrenmek kadar yararlı değildir. Bir sözcük ya da cümlecığı öğrenmenin en etkili yolu onu düzgün bir dille yazılmış bir öykünün bütünü içinde kavramaktır. Ne yazık ki bu durumda ingilizce öğretmenin yaygın şekli ayrı cümlelerden oluşan bir kitabı öğretim aracı olarak kullanmak, o tür bir kitabı gramer kitabı diye isimlendirmek ve onun öğrencinin ingilizce bilgisin- de eksik olan şeyleri tamamlamada tek çare olduğunu sanmaktır.

* *English Teaching Forum*

** *Okutman; Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.*

GRAMER SÖZCÜK ÖĞRENMEYLE KARIŞTIRILMAMALIDIR

İngilizce öğrenemeyenler ve eğitiminden sorumlu olanlar bile çoğu kez öğrencilerin başarısızlığını onların gramer çalışmasına gereken ilgiyi göstermemelerine bağlarlar. Oysa gramer İngilizce öğrenmek için başlangıçta kullanılan bir araçtır. Gramer öğretmenin amacı öğrencileri öğretilen şeyleri anlamak için hazır duruma getirmektir. Öyle bir anlayış kazandıktan sonra öğrenciler çalışmalarını başka yollarla sürdürmelidirler. Gramer öğretmenin dildeki yapılarla sınırlandırılması, sözcük yapısının da çok okumaya bırakılması gerektiğini savunuyorum. Eğer sözcük anlamlarının öğretimini gramer ile karıştırırsak muhtemelen öğrencileri şaşırtabiliriz. Onlar da tüm yapıyı anlamada bilgilerinin yetersiz oluşundan dolayı hatalar yapabilirler.

SINIFTA OLABİLDİĞİNCE İNGİLİZCE KONUŞUNUZ

Öğrencilerin öğrenmeye olan ilgilerini arttırmak kadar onların duyma ve konuşma becerilerini geliştirmek amacıyla öğretmen ana dilini kullanmak yerine İngilizce konuşmak için her fırsattan yararlanmalıdır. Sınıfta İngilizcenizi olabildiğince verimli kılmak özel itina ve beceri gerektirir. Konuşma hızınız öğrencilerin sizi kolayca anlayıp öğrettiklerinizden hoşlanmaları için onların İngilizce düzeyine uygun olmalıdır. Ayrıca kullandığınız sözcükler öğrencilerin çoğunun anlayabilmeleri ya da en azından söylediğiniz şeyin ana fikrini bulabilmeleri için dikkatle seçilmiş olmalıdır. Kimi kez yinelemek ya da söylediğiniz şeyi basit ifadeler kullanarak yorumlamak zorunda kalabilirsiniz. Öğrencilere alt düzeyde İngilizce öğretiyorsanız onlara İngilizce konuşmadan önce ya da sonra ana dillerinde kısa bir açıklama yapmanız yerinde olur. Bu yöntemi kullanmak için öğretmen sözlü İngilizce konusunda oldukça yeterli olmak zorundadır. Yoksa öğrencilerinin önünde zor durumda kalmaktan kaçınmak için kendini olabilecek durumlara iyice hazırlamalıdır.

ÖĞRENCİLERİ ÖĞRENMEDE AKTİF HALE GETİRMEK İÇİN HER FIRSATTAN YARARLANINIZ

"Yaparak öğren!" eğitim konusunda ünlü bir deyiştir. Büyük bilge Confucius bir öğrenci birinci köşeyi öğrendikten sonra üç köşeyi yanıtlayamazsa o öğrenciyi öğretmekten vazgeçtiğini söyler. Yalnızca dinleme ya da öğretmenin öğrettiği şeyi anlama bir öğrencinin öğrenmesi için yeterli olmaktan uzaktır. Öğrenci zekasını ve elini de kullanmalıdır. Bir öğretmenin yapabileceği tek şey öğrencilerine rehberlik etmektir. Tıpkı et, sebze ve baharatların iyi bir aşçı tarafından ustalıkla pişirilmemesi lezzetli bir yemek haline gelmeyişi gibi. Bu yüzden öğretmenin görevi gereken malzemeyi sağlamaktır. Ama pişirme işlemi öğrencilere bırakılmalıdır. İyi bir öğretmen öğrencilerinin öğrenme işini üstlenmemelidir. Çalıştığım okulun ilk müdürü olan Mr. Tsao çoğu durumlarda iyi öğretmenlerin yapacak şeyleri azken öğrencilerini sürekli çalıştırdıklarını söylerdi. Önceleri onun ne demek istediğini tam olarak anlayamamıştım. Ama aşağı yukarı yirmi yıllık bir öğretim deneyimi bana Mr. Tsao'nun sözlerinin önemli olduğunu gösterdi. Öğretmen olarak iki şeyi mutlaka yapmaya çalışmalısınız:

1. Öğrencilerinizi kendi kendilerine çalışmaya yöneltmek,

2. Tüm öğrenme süreci boyunca onların ellerini ve zekalarını zevkle kullanmalarını sağlamak.

Sınıfınıza bir açıklama yaparken söylediğiniz şeyleri iyice kavramalarına olanak vermek için zaman zaman durmalısınız. Çalışma sırasında çözülmesi ya da üzerinde durulması gereken sorunlar ortaya çıkarsa öğrencilere onlar üzerinde çalışmalar için zaman vermelisiniz. Gerekirse ve zaman da uygun olursa bazı öğrencileri sınıfın önünde bir şey anlatmaları için tahtaya çağırabilirsiniz. Hem akıl hem de beden hareketi etkili öğrenme için gereklidir. Öğretmen olarak öğrencilerimizi aktif yapabilmek için her tür fırsattan yararlanmalıyız. Öğrencilerimizin işini yapmak başışlanamayacak bir yanlıdır.

İNGİLİZCE ÖĞRENMEK İÇİN SEMBOLİK BİR KURAL: U, R, M

U, R, M harfleri anlama (understand = U), okuma (read = R) ve çok (much = M) anlamlarına gelir. Ne zaman bir şey öğrenmek isterseniz ilk işiniz onun hem gramer yapısını, hem de içerdiği sözcüklerin anlamını anlamak olmalıdır. Materyali anlamak yalnızca öğrencileri çalışmalarını için güdülemekle kalmaz, aynı zamanda onların belleklerini güçlendirir.

Anladıktan sonra öğrencilerin öğrenmelerini ilerletmeleri için sık sık okumaları, yazılı ve sözlü pratik yapmaları gereklidir. Öğretmen bir şey öğrettiğinde öğrenci onu anladığını sanabilir. Ama okuldan sonra dersi yinelemeye çalışırsa genellikle onu altı kez ya da daha çok yineleyinceye kadar gerçekten anlamadığını görür. Bu nedenle öğrenci konuyu iyice kavrayıncaya ve onu kullanır hale gelinceye dek okumayı sürdürmelidir. Bu U.R.M. yönteminde en önemli basamaktır.

Yöntemin son basamağı olan "much" gittikçe daha çok makale okumak anlamına gelir. Böylece öğrenci sözcük bilgisini pekiştirebilir. Son basamak olmaksızın öğrenme tam bir başarısızlıkla son bulabilir. Önce anlamak, sonra okumak, pratik yapmak ve sonuç olarak çok okumak öğrenciyi ingilizcede yeterli düzeye götüren yolu açar. Şüphesiz bu yol çok sıkı çalışma ve zaman gerektirir. Ama öğrenci şunu akıldan hiç çıkarmamalıdır. Ne tür bilgi olursa olsun, bilgi hiç bir zaman kolay kazanılmaz. Kolay kazanılan bilgi gerçek bilgi değildir.

EK ÇALIŞMA EN İYİ YİNELEME ŞEKLİDİR

İngilizce tarih ya da coğrafya gibi değildir. Bu konuların birine sınav için hazırlanırken bir ya da iki yıl önce öğrenilmiş olması gereken şeyleri gözden geçirmek gereklidir. Ek çalışma size bilmeniz gereken şeyleri sağladığı için bu durum ingilizcede görülmez. Çok fazla yineleseniz bile, yeni çalışmalarınız aza, henüz tam olarak bilmediğiniz sözcükleri kullanmaya çalıştığınız zaman, bu sözcükler size çok fazla yarar sağlamazlar. Çok anlamı olan bir sözcüğün anlaşılması yalnız yinelemeyle sağlanamaz. Çoğu durumlarda ek okuma yararlıdır ve bu en iyi yineleme şeklidir.

ÖĞRENCİLER İÇİN YARDIMCI BİLGİLER

Öğretimi daha verimli kılmak amacıyla öğrencilere bazı yardımcı bilgiler verilmelidir.

SÖZLÜK KULLANIMI

Genellikle normal bir lise öğrencisi İngilizce sözcüğün kendi dilinde basit anlamını veren cep sözlükleri kullanır. Bu sözlükler İngilizceyi gerçekten anlamak ve iletmek isteyen öğrenci için yeterli olmaktan uzaktır. Lise öğrencilerine orta büyüklükte bir sözlük öğütlenmelidir. Öğretmen olarak görevimiz öğrenciye öğrenmek istediği bir sözcüğün uygun tanımını nasıl seçeceğini, belli bir sözcük içeren bir deyim ya da cümlecikğin nasıl bulunacağını öğretmektir. Öğrencileriniz İngilizceden İngilizceye sözlük kullanmayı deneyecek kadar iyilerse, hiç düşünmeden, gerektiğinde onlara yardım ederek, o tür bir sözlük kullanmaya yöreklendirmelisiniz. Çoğu zaman İngilizceden İngilizceye bir sözlük iki dili olan bir sözlüğün yapamadığını yapabilir. Ayrıca bir dili öğrenmek için en kestirme yol da budur. İngilizce açıklamak için İngilizce kullanmanın en iyi çözüm olduğunu her zaman söylerim. Hiçbir sözlük mükemmel değildir. Kimi sözlükler bazı yönlerden diğerlerinden iyi olabilir. Kimileri de başka yönlerden daha iyidir. Kimi kez aynı sözcüğün değişik sözlüklerde çelişkili anlamlarını bulabilirsiniz. Bu yüzden öğrencilere birden çok sözlük kullanmalarını öğütlenmelidir.

BİR SÖZCÜĞÜ BİR CÜMLECİK İÇİNDE YİNELEME

Bir sözcük çoğu zaman farklı yerlerde farklı anlamlara sahiptir. Ayrıldığı anda anlamı insanı şaşırtacak denli karışık olabilir. Bu yüzden onu tek başına yinlemek öğrenenlere yarar sağlamaz. Öğrencilere bir sözcüğü bir deyim içinde ya da ondan önce ya da sonra gelen sözcük ya da sözcüklerle birlikte kullanmalarını öğretirim. Böylece onun anlamını ve kullanımını aynı zamanda öğrenebilirler. Örneğin bir kase pirinç (a bowl of rice) cümlecikinde kase (bowl) öğretilir. Sözcükleri bu şekilde kullanmak öğrencilerin öğrenmeye olan ilgilerini arttırabilir. Ayrıca ezberlemeyi kolay ve kalıcı kılar.

ANIMSAMA YOLUYLA EZBERLEME

Bu yöntem hem sınıfta öğretirken öğretmen tarafından, hem de kendi kendine çalışırken öğrenci tarafından kullanılabilir. Özel itina gerektirdiğini düşündüğünüz bir şeyi öğretirken, öğrencilerin o şeyi ezberden okumaları için gözlerini bir süre kitaptan ayırmalarına izin verebilirsiniz. Daha sonra kitaplarına baktırarak kontrol ettirebilirsiniz. Bu yalnızca öğrencilerinizin derslerini ezberlemelerine yardım etmekle kalmaz, aynı zamanda çalışmalarını daha ilginç kılar.

KENDİ KENDİNE ÇALIŞMA İÇİN İLGİNÇ MATERYALLER TANITMA

İngilizce öğrenme okuma, yazma, konuşma ve duymayı kapsar. Buradaki çoğu okullarda okuma önemlidir. Diğer üç beceri öğrenciler ya da öğretmenler tarafından çok önemsenmez. Bununla birlikte dört becerinin dengeli oluşu bir dili öğrenmede önemli bir rol oynar. Bu yüzden sınıfta okuma üzerinde çok durmanın yanı sıra öğrencilerin program dışındaki zamanlarının bir kısmını diğer becerilere ayırmalarını yeğlerim. Basit ve ilginç modern yayınlar, mektuplaşma olanakları ve İngilizce konuşan kişilerle tanışma durumları öğütlemek istediğim şeylerdir. Bu

girişimler öğrencilere zararlı olduğuna inandığım "Dictionary for Examination", "Key for Entrance to a College" gibi kitap piyasasında basılmış kitaplardan daha çok yararlıdır.

SONUÇ

İngilizce öğretimi konusundaki görüşlerim birkaç sözcükle özetlenebilir. Bilgi kazanmanın çabayla ve sürekli çalışarak olacağını savunuyorum. Gramerin herşeyin çaresi olduğuna ve öğrenmeye yönelik bir anahtar bulma fikrine karşıyım. Yıllardan beri "herşeye çare" ve "anahtar bulma" fikirlerinin öğrencilere ve ebeveynlerine cazip gelmesine karşın, o tür eğilimlerin gerçek eğitime ters düştüğüne ve gerçek eğitimde yeri olmaması gerektiğine inandım.